

Fingon asiantuntijalausunto EU:n monivuotisesta rahoituskehyskokonaisuudesta

Suurelle valiokunnalle

Asia: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehyskeksi; E-kirje

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheesta.

Lausunnossamme keskitymme erityisesti Globaali Eurooppa -välineeseen ja AgoraEU -ohjelman Demokratia, kansalaiset, tasa-arvo, oikeudet ja arvot (CERV+) toimintalinjaan (josta säädettäisiin AgoraEU-ehdotuksen 7, 8 ja 9 artikloissa).

Lausuntomme täydentää Fingon suurelle valiokunnalle marraskuussa 2025 lähettämää Globaali Eurooppa -välinettä koskevaa lausuntoa¹.

Toivomme suuren valiokunnan huomioivan erityisesti tarpeen varmistaa, että:

- EU:n kehitysrahoituksen osuus rahoituskehyksessä ei laske.
- Globaali Eurooppa -välineessä asetetaan köyhyyden poistaminen kehitysrahoituksen päätavoitteeksi linjassa kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen kanssa.
- Globaali Eurooppa -välineessä säilytetään sukupuolten tasa-arvoon, sosiaaliseen kehitykseen ja vähiten kehittyneiden maiden tukemiseen suunnattavan rahoituksen tavoitteet (*markers*).
- Kansalaisyhteiskunnalle suunnattu rahoitusosuus ei laske nykyisestä.
- Rahoitusvälineet mahdollistavat suoran kansalaisjärjestöjen rahoituksen esimerkiksi nykyisen CERV:n kaltaisesti. Kansalaisjärjestöjen rahoituksen tulee olla riittävää ja monipuolista, mahdollistaen tuen myös EU-laajuisille kansalaisyhteiskuntaverkostoille ja toisaalta pienille kansalaisyhteiskuntatoimijoille, esimerkiksi ns. *sub-granting* avustusmuotojen kautta.
- Kansalaisjärjestöt ja muut kansalaisyhteiskunnan toimijat saavat myönnetyllä tuella toteuttaa myös Globaali Eurooppa -välineen ja AgoraEU-ohjelman tavoitteiden mukaisia vaikuttamis- ja viestintätoimia sekä globaalia kansalaiskasvatusta.
- CERV+-toimintalinjassa säilytetään vahva painotus EU:n arvojen ja perusoikeuksien suojelussa ja vahvistamisessa, tasa-arvon unionin edistämisessä ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian toimeenpanemisessa.

¹ [Fingon lausunto suurelle valiokunnalle EU:n monivuotisesta rahoituskehyskeksistä - Fingo](https://fingo.fi/ajankohtaista/kannanotot)
fingo.fi/ajankohtaista/kannanotot

Kansalaisyhteiskunnan rahoitus

Yhdymme valtioneuvoston näkemykseen, että Suomen tulee arvioida Suomen rahoituskehykseen liittyviä tavoitteita kokonaisvaltaisesti ja strategisesti.

⇒ **Koemme, että kokonaisvaltainen arviointi puoltaa kansalaisyhteiskunnan monipuolisen rahoituksen säilyttämistä vähintään nykyisellä tasolla.**

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusta on demokratiassa², jolla on suora yhteys kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseen kotimaassa ja kansainvälisesti. Lisäksi Yhteiskunnan turvallisuusstrategia tunnistaa kansalaisjärjestöt osana yhteiskunnan kriisinkestävyyttä³.

Jotta kansalaisjärjestöt voivat toimeenpanna moninaisia roolejaan, tarvitsevat ne myös taloudellista tukea. Progressiiviset kansalaisjärjestöt ovat asiantuntevia kumppaneita EU:n ja EU:n rahoituksen, kuten Globaali Eurooppa -välineen ja AgoraEU -ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa. **Kansalaisyhteiskunta ei ole pelkästään vuoropuhelukumppani, vaan ratkaisujen ja täydentävien palveluiden tuottaja, jonka kanssa tulee käydä säännöllistä vuoropuhelua ja jota tulee osallistaa yhteiskehittämiseen.** Global Europe -rahaston tulee, linjassa osallistavien kumppanuuksien ja paikallisen omistajuuden kanssa, sisältää selkeät takeet kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden roolin edistämiseksi ja tukemiseksi.

Myös kumppanimaiden paikallistoimijoiden merkityksellinen osallistuminen EU:n edustustojen kautta ennen rahoituskehyksen ja Global Europe -rahaston täytäntöönpanoa ja sen aikana tulee turvata. Näin voidaan tunnistaa ja käsitellä mahdollisia kielteisiä vaikutuksia kumppanimaille ja edistää arviointia siitä edistävätkö EU:n rahoittamat toimet kestävää kehitystä ja vähentävätkö ne köyhyyttä ja eriarvoisuutta.

Demokratian ja kansalaisyhteiskunnan heikentynyt tilanne⁴ ja haasteet vaativat, että **rahoitustaso pidetään vähintään ennallaan. Kehotamme EU:n jäsenvaltioita pitämään kiinni riittävästä rahoitustasosta neuvotteluprosessin ajan.**

Kansalaisjärjestöille suunnatun rahoituksen tulee olla monimuotoista. Muuten kansalaisjärjestöt eivät pysty toteuttamaan niille muun muassa EU:n kansalaisyhteiskuntastrategiassa nimettyjä monipuolisia rooleja. Hankerahoituksen lisäksi järjestöt tarvitsevat pitkäjänteistä yleistukea. Järjestöjen lisäksi tulee taata myös EU:n laajuisten kansalaisyhteiskuntaverkostojen rahoituskelpoisuus. Kansalaisjärjestöjen tulee saada käyttää taloudellista tukea myös **vaikuttamiseen, viestintään ja globaalin kansalaiskasvatuksen toimiin** vahvistaakseen demokratiaa, kansalaisten demokratiataitoja ja osallisuuden kasvattamista.

Ohjelmaa suunniteltaessa on huomioitava, etteivät pienet järjestöt voi hakea ja hallinnoida EU-rahoja niiden raskaiden hallinnollisten vaatimusten takia. Tätä varten hyödyllistä on varmistaa ns. **sub-granting toiminto.** Sub-granting-toiminnolla isompi järjestö voi hallinnoida EU-rahoja ja kanavoida niitä pienemmille järjestöille. Tästä onnistuneita ja vaikuttavia esimerkkejä löytyy esimerkiksi DEAR-instrumentista rahoitetuista eurooppalaisten kattojärjestöjen yhteishankkeista⁵. Toiminnon avulla EU-rahoitus saavuttaa myös ruohonjuuritason kansalaisyhteiskuntaa ja hyvin erikäisiä ja moninaisista taustoista tulevia EU-kansalaisia.

² <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/4c3ebc54-00a2-48ef-8a46-eadab8f2e70c>

³ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/54938b49-dc3f-4a35-9a22-ad92f319e743>

⁴ report-key-findings-fra-civic-space-consultation-2024_en_0.pdf

⁵ Esimerkiksi tämä hanke, jossa Fingo on mukana: <https://fingo.fi/hankkeet/connect-for-global-change/>

Globaali Eurooppa -väline

Tulevassa rahoituskehyksessä, ”Globaali Eurooppa -väline” käsittäisi EU:n ulkoisen toiminnan rahoituksen, mukaan lukien EU:n kehitysrahoituksen.

Yhdymme valtioneuvoston kantaan, että välineen tulee huomioida EU:n sitoutuminen globaaleihin viitekehyksiin, kuten kestävä kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030), YK:n tulevaisuussopimukseen ja Pariisin ilmastopöytäkirjaan sekä unionin sitoutuminen kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteutumiseen sekä Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman täytäntöönpanoon.

Kestävän kehityksen saavuttaminen, ja kehitysrahoituksen osalta köyhyiden vähentämisen, tulisi olla rahoituskehyksen ensisijainen tavoite. Tarve on merkittävä juuri nyt. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisella on kiire, kun vain pieni osa Agenda 2030:sta etenee suunnitelman mukaisesti. Samalla valtaosa globaaleista kestävyysasteista - esimerkiksi eriarvoistuminen ja äärimmäinen köyhyys, ilmastonmuutos, luontokato ja saastuminen - eivät ole hallinnassa⁶.

Suomen tulisi kestävä kehityksen kärkimaana⁷ osoittaa johtajuutta yhdessä sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa globaalisti. Olisi myös Suomen etu, että kansainvälistä politiikkaa selkeästi ja kunnianhimoisesti ohjaisivat pitkäjänteiset planetaarista hyvinvointia, yhteisvastuuta sekä sosiaalista ja ekologista kestävyttä korostavat tavoitteet. Suomen ja EU:n tulisi tavoitella kestävyttä; kilpailuetu siitä tulee ymmärreksellä, kuinka kestävä talouden ja kestävä kasvun ratkaisut ovat kilpailukykyisiä⁸.

Yhdymme valtioneuvoston kantaan, että **Globaali Eurooppa -välineen toimeenpanoa tulee ohjata EU:n keskeiset arvot ja periaatteet, kuten demokratia ja oikeusvaltioperiaate; ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo; sekä tuki monenkeskiselle järjestelmälle ja kansalaisyhteiskunnalle.** Kannustamme Suomea määrätietoisesti neuvottelemaan, että sukupuolten tasa-arvo sisällytetään läpileikkaavasti ohjelman toimeenpanoon ja tasa-arvon edistämiseen suunnataan rahoitusta Globaali Eurooppa -välineestä.

Pidämme niin ikään tavoiteltavana, että rahoitusväline mahdollistaa ihmisoikeuksien ja demokratian puolustaminen tarvittaessa myös nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Tämä on hyvin perusteltua nykytilanteessa, jossa demokratia kansainvälisesti taantuu⁹.

Syrjinnälle ja syrjäytymiselle alttiiden ryhmien, kuten nuorten, lasten ja vammaisten, oikeuksien tukemisen on oltava selkeästi mainittu kaikissa alueissa: ne ovat olennaisia eriarvoisuuden purkamisen osa-alueita. Samoin sukupuolten tasa-arvon, naisten oikeuksien ja LGBTQI-ihmisten oikeuksien edistäminen tulee tuoda selvästi esille kaikilla sektoreilla. Eurooppalaisesta rahoituksesta ja osaamisesta on lisäarvoa niiden edistämässä maailmalla eikä niitä voi edistää vain yhdellä

⁶ Kts. YK (2025) The Sustainable Development Goals Report 2025. Verkkoviite:

<https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/>

⁷ <https://valtioneuvosto.fi/-/suomi-jalleen-ensimmaisena-kestavan-kehityksen-tavoitteiden-toimeenpanossa>

⁸ https://www.weforum.org/stories/2026/01/leaders-at-davos-2026-on-building-prosperity-within-planetary-boundaries/?utm_source=sfmc&utm_medium=email&utm_campaign=2868076_ForumStories-6February2026&utm_term=&emailType=Forum%20Stories

⁹ kts. Demo Finlandin asiantuntijakooste demokratian tilasta: ”Demokratian tila kahden vuosikymmenen taantumassa”. Demo Finland 8.4.2025. <https://demofinland.org/demokratian-tila-kahden-vuosikymmenen-taantumassa/>

Myös: ”Demokratian tilan heikentyminen on vähentänyt suomalaisten turvallisuudentunnetta”. Demo Finland 15.9.2025. <https://demofinland.org/demokratian-tilan-heikentyminen-on-vahentanyt-suomalaisten-turvallisuudentunnetta/>

politiikka-alueella.

Kestävän tulevaisuuden saavuttamiseksi tarvitaan määrätietoisia eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentämistä ja yhdenvertaisuuden edistämistä koskevia tavoitteita. Jaamme valtioneuvoston tavoitteen, että rahoituksen kohdistumista ihmisoikeuksien, demokratian ja sukupuolten tasa-arvoon voidaan seurata. Globaali Eurooppa -asetusehdotusta tulisi vahvistaa tämän tavoitteen varmistamiseksi.

- ⇒ Sukupuolten tasa-arvoon ja sosiaaliseen kehitykseen suunnattavan rahoituksen **tavoitteet (markers) on säilytettävä**, jotta jäsenmaat voivat ohjeistaa komissiota uskottavasti ja läpinäkyvästi raportoimaan rahoituksen kohdistamisesta sovitulla tavalla.
- ⇒ 85 % kehitysyhteistyömäärärahoista tulisi kohdentaa ohjelmiin, joissa sukupuolten tasa-arvo on yksi tavoitteista (G1- ja G2-merkkaukset)¹⁰, 20 % kehitysyhteistyömäärärahoista ohjelmiin, joissa sukupuolten tasa-arvo on pääasiallinen tavoite (G2), ja vähintään 5 % kehitysyhteistyömäärärahoista tulisi kanavoida naisten oikeuksia edistävien järjestöjen kautta

Myös temaattiset ja aluekohtaiset tavoitteet, kuten ennalta määrätyn rahoitusosuuden kohdentamisen vähiten kehittyneille maille, antaisivat jäsenvaltioilla mahdollisuuden valtioneuvoston peräänkuuluttamalla tavalla vaikuttaa Globaali Eurooppa -välineen ohjaukseen ja valvontaan osana unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaisuutta.

Kehitysrahoitus

Globaali Eurooppa -asetusehdotuksen tulisi varmistaa myös yhdenmukaisuus kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen kanssa, joka on osa EU:n toimia kestävän kehityksen toimintaohjelma 2030:n toteuttamiseksi.

Ehdotuksessa kehitysrahoituksen (ODA) osuus laskisi nykyisen rahoituskehiksen 93 prosentista 90 prosenttiin. Euroopan komissio säilyttää mahdollisuuden muuttaa tätä edelleen delegoitujen säädösten menettelyn mukaisesti, jolloin tulevaisuudessa kehitysrahoitusta voitaisiin ohjata muihin kuin ODA-tarkoituksiin. On huomattava, ettei raha ole enää kehitysyhteistyörahoitusta, jos sitä käytetään muuhun, kuin OECD:n Kehitysapukomitean (DAC) määrittämiin tavoitteisiin.

Suomalaiset ja eurooppalaiset kehitysjärjestöt peräänkuuluttavat sen turvaamista, että budjettivallan käyttäjät (neuvosto ja Euroopan parlamentti) **säilyttävät yhteispäätösvallan** ja että **ODA-tavoitteita ei voida muuttaa delegoiduilla säädöksillä**. Lisäksi korostamme, että ODA-osuuden tulisi säilyä vähintään nykyisellä 93 prosentin tasolla.

EU:n yksipuolisiin poliittisiin tavoitteisiin liittyvää kehitysrahoituksen ehdollistamista tulee välttää. Maahanmuuttoon liittyvien toimien tulisi perustua kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja ihmisoikeuksien periaatteisiin sekä olla sopusoinnussa kumppanimaiden prioriteettien ja kehitysstrategioiden kanssa. Tällaisissa toimissa on kunnioitettava maahanmuuttajien ja kotiseudultaan siirtymään joutuneiden oikeuksia ja ihmisarvoa.

EU:n budjettia laatiessa tulee huomioida kokonaisturvallisuus. Puolustus on erittäin tärkeää, ja myös kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu edistävät laajaa turvallisuutta. Samaan aikaan, puolustusmenoja ei tule rahoittaa kehitysyhteistyöbudjeteista.

¹⁰ OECD:n kehitysapukomitean (OECD DAC) määritteet (gender equality policy marker), joilla osoitetaan missä määrin sukupuolten tasa-arvo on rahoitettavan aloitteen toissijainen tai ensisijainen tavoite: gender responsive = G1 ja gender targeted = G2 projekteja.

AgoraEU -ohjelma

On tärkeää, että EU:n tuleva monivuotinen rahoituskehys jatkaa tukea EU:n arvojen ja perusoikeuksien suojelulle ja tasa-arvon unionin strategian tavoitteille. Kuten komission ehdotuksessa todetaan, AgoraEU-ohjelman alla esitetyillä toimintalinjoilla vahvistetaan yhteiskuntien kokonaisturvallisuutta ja kriisinkestävyyttä.

Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot (CERV) -ohjelmalla (2021–2027, (EU) 2021/692) on ollut merkittävä asema, joka tulee turvata myös tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä.

Suhtaudumme varauksellisesti siihen, ettei rahoituksen jakautumista eri toimintalinjojen välillä ole AgoraEU-ehdotuksessa määritelty tarkasti. Eri ohjelmia yhdistettäessä, kuten AgoraEU-ohjelmassa esitetään, on **tärkeä varmistaa, ettei yhdistettävien ohjelmien, kuten CERV:n erityispiirteitä menetetä.**

On merkityksellistä, että CERV+-toimintalinja tukisi myös **EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian toimeenpanoa**. Marraskuussa 2025 julkaistu strategia toteaa, että kansalaisyhteiskunnalla on EU:ssa vahva kansalaisten tuki: 87 % eurooppalaisista uskoo, että kansalaisjärjestöt ovat tärkeitä demokratian edistämiseksi¹¹.

AgoraEU-ohjelmasta puuttuu selkeät kansalaisyhteiskunnan osallisuuden määrittelevät rakenteet ja toimet. Päästäkseen tavoitteisiinsa, **kansalaisyhteiskuntaa on osallistettava ohjelmien ja rahoitushakujen suunnitteluun ja toteuttamiseen.**

Globaali kansalaiskasvatus

Ensisijaisesti globaalin kansalaiskasvatuksen resurssit olisi suojeltava palauttamalla DEAR (Development Education and Awareness Raising) rahoitusinstrumentti osaksi EU:n monivuotista rahoitusinstrumenttia. **Lisäksi globaalin kansalaiskasvatuksen tulisi näkyä teemana AgoraEU-ohjelmassa ja CERV+ toimintalinjassa** tukien esimerkiksi aktiivista kansalaisuutta, kansalaisvaikuttamista, kestävyysosaamista ja osallisuuden vahvistamista. Näin ohjelma olisi vahvemmin linjassa EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian kanssa.

AgoraEU-ohjelman painopisteet

Tuemme valtioneuvoston positiivista kantaa AgoraEU-ohjelman painopisteisiin, muun muassa:

- kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisen toimintaympäristön vaaliminen kehittämällä kansalaisjärjestöjen, ihmisoikeuksien puolustajien ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden valmiuksia ja tarjoamalla niille taloudellista tukea
- kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien suojelu ja edistäminen, samoin kuin kansalaisten osallistumista ja sitoutumista demokratian toteuttamiseen ja kansalaistoimintaan unionissa sekä
- avointen, selviytymiskykyisten, oikeusperustaisten ja tasa-arvoisten oikeusvaltioperiaatteeseen perustuvien yhteiskuntien tukeminen

⇒ Kansalaisyhteiskunnan merkitystä näiden painopisteiden menestyksellisessä saavuttamisessa tulee pitää esillä ja painottaa AgoraEU-ohjelman neuvotteluissa.

Lisätiedot

Silla Ristimäki, asiantuntija, vaikuttaminen | silla.ristimaki@fingo.fi | 050 317 6702

¹¹ [8c30975d-bc1c-4415-8dcd-a71cb28f3662_en](#)